

Sygn. akt II Ca 229/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Elżbieta Żak

Sędzia Sądu Rejonowego Katarzyna Makarzec (delegowana)

Protokolant Katarzyna Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2018 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa M. G. (1) i M. G. (2)

przeciwko Gminie L.

o ustalenie uprawnienia do zawarcia umowy o najem lokalu socjalnego

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 4 października 2017 roku, w sprawie (...)

uchyla w całości zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w części obejmującej rozprawę w dniu 25 września 2017 roku i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Elżbieta Żak Dariusz Iskra Katarzyna Makarzec

Sygn. akt II Ca 229/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 24 kwietnia 2017 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 28 kwietnia 2017 roku, powodowie – M. G. (1) i M. G. (2) (syn M. G. (1)) wnieśli między innymi o „ustalenie istnienia prawa do lokalu socjalnego przysługującego z zasobów gminy na podstawie art. 14 ust. 4 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego na rzecz M. G. (1) i M. G. (2) zam. ul. (...) (...) (...) L. w toczącym się postępowaniu egzekucyjnym na podstawie tytułu wykonawczego: klauzuli wykonalności z dnia 07.07.2013 r. sygn. akt: I C 1002/01 z powództwa T. S. przeciwko M. G. (1) i in. o eksmisję i zapłatę”.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że wyrokiem z dnia 31 października 2003 roku, wydanym w sprawie (...), Sąd Rejonowy w Lublinie nakazał pozwanym, w tym M. G. (1), opróżnienie wraz z rzeczami lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L. i wydanie go T. S..

Powodowie wskazali, że przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie toczy postępowanie egzekucyjne w sprawie (...) w celu egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu mieszkalnego i wydania go wierzycielowi. Pismem z dnia 1 marca 2016 roku Komornik został poinformowany, że tytuł wykonawczy nie obejmuje

wszystkich osób znajdujących się w lokalu. Po wydaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiła zmiana okoliczności, która uniemożliwia wykonanie orzeczenia sądu.

Powodowie przedstawili swoją sytuację rodzinną i majątkową i powołali się na przepis art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Powódka wskazała, że w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym występowała do Gminy L. o przyznanie jej lokalu socjalnego, jednak jej wnioski nie zostały rozpoznane pozytywnie (k. 2-3v).

*

W odpowiedzi na pozew Gmina L. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, podnosząc, że prawo do lokalu socjalnego nie przysługuje osobie, która samowolnie zajmuje lokal, chyba że przyznanie lokalu socjalnego byłoby w świetle zasad współżycia społecznego szczególnie usprawiedliwione, a taka sytuacja nie ma miejsca w tej sprawie (k. 29-29v).

*

W piśmie procesowym z dnia 1 sierpnia 2017 roku M. G. (1) i M. G. (2), reprezentowani przez pełnomocnika, wskazali, że „modyfikują żądanie pozwu w ten sposób, że wnoszą o ustalenie uprawnienia do zawarcia przez M. G. (1) oraz M. G. (2) (...) z pozwaną Gminą L. umowy o najem lokalu socjalnego w oparciu o art. 24 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego” (k. 67).

*

Wyrokiem z dnia 4 października 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie:

I. oddalił powództwo;

II. zasądził od M. G. (1) i M. G. (2) na rzecz Gminy L. kwoty po 45 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu;

III. przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe (k. 78).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem z dnia 31 października 2003 roku, wydanym w sprawie (...), Sąd Rejonowy w Lublinie nakazał między innymi M. G. (1) opróżnienie wraz z rzeczami lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L. i wydanie go na rzecz powódki oraz orzekł, że także M. G. (1) przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego, w związku z czym wstrzymał opróżnienie tego lokalu do czasu złożenia także jej przez Gminę L. oferty zawarcia umowy o najem lokalu socjalnego.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem z dnia 30 grudnia 2004 roku, wydanym w sprawie (...), Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Lublinie w ten sposób, że między innymi orzekł, iż M. G. (1), tak jak i pozostałym pozwany, nie przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego oraz uchylił rozstrzygnięcie o wstrzymaniu opróżnienia lokalu mieszkalnego do czasu złożenia także M. G. (1) przez Gminę L. oferty zawarcia umowy o najem lokalu socjalnego, podając w uzasadnieniu tego wyroku, że pozwani, w tym M. G. (1), nie są lokatorami w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego i dlatego nie mają do nich zastosowania przepisy art. 14 ust. 4 pkt 2 i 5 oraz art. 14 ust. 6 tej ustawy.

Sąd Rejonowy ustalił, że M. G. (1) nadal mieszka z mężem – M. G. (2), córkami K. G. i A. G. oraz małoletnim, mającym obecnie 7 lat, M. G. (2), w lokalu mieszkalnym przy ulicy (...) w L.. M. G. (1) i M. G. (2) dorywczo pracują zarobkowo, uzyskując w ten sposób łączny dochód w sumie około 1700 zł miesięcznie. Oprócz tego otrzymują miesięcznie kwotę 1000 zł, ponieważ korzystają z programu 500+. Otrzymują również około 720 zł miesięcznie z tytułu zasiłków rodzinnych z dodatkami.

Sąd Rejonowy ustalił, że M. G. (2) jest osobą niepełnosprawną, gdyż choruje na astmę oskrzelową. M. G. (1) jest zarejestrowana jako bezrobotna. Wniosek M. G. (1) o przyznanie jej rodzinie lokalu mieszkalnego/socjalnego, skierowany do Urzędu Miasta L., nie został dotychczas uwzględniony z powodu braku wystarczającej liczby takich lokali.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 24 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego i wyjaśnił, że z zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika, że powodowie nie spełniają przesłanki orzeczenia na ich rzecz uprawnienia do lokalu socjalnego.

W ocenie Sądu Rejonowego dochody powódki i jej męża pozwalają powódce i jej mężowi na wynajęcie na wolnym rynku mieszkania bez istotnego uszczerbku dla ich koniecznego utrzymania. Jest bowiem powszechnie znane w L., że koszt wynajęcia niedużego lokalu mieszkalnego, ale z podstawowymi udogodnieniami, to kwota rzędu maksymalnie kilkuset złotych miesięcznie.

Sąd wskazał, że małoletni powód rzeczywiście jest osobą niepełnosprawną, gdyż choruje na astmę oskrzelową. Jednak nie ma żadnych dowodów, że z tego powodu jego rodzice, to jest powódka i jej mąż, rzeczywiście ponoszą zwiększone wydatki na jego leczenie.

W ocenie Sądu Rejonowego nie zachodzi sytuacja, w której przyznanie powodom lokalu socjalnego byłoby w świetle zasad współżycia społecznego szczególnie usprawiedliwione.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c., art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 4 października 2017 roku apelację wnieśli M. G. (1) i M. G. (2) (reprezentowany przez M. G. (1), jako przedstawiciela ustawowego), zaskarżając wyrok w całości.

Powodowie zarzucili „mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie, rażące:

1. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 5 k.c. w zw. z art. 14 ust. 4 pkt. 2 w zw. z art. 24 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego - poprzez ich niezastosowanie, pomimo ustalenia okoliczności faktycznych świadczących o wyjątkowej sytuacji powoda uzasadniającej uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego wobec małoletniego, niepełnosprawnego oraz sprawującej nad taką osobą opieki i wspólnie z nią zamieszkałą a w konsekwencji bezpodstawne oddalenie powództwa

2. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci - poprzez wadliwe przyjęcie, że kwoty uzyskiwane przez M. G. (1) z tytułu programu socjalnego „500 +” stanowią jej dochód a w efekcie nieuprawnione ustalenie przez sąd I instancji, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powodowie nie spełniają przesłanek orzeczenia na ich rzecz uprawnienia do lokalu socjalnego ze względu na wysokość dochodu

3. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że w świetle zasad współżycia społecznego usprawiedliwioną przesłanką do przyznania lokalu socjalnego nie jest to, że powód to osoba małoletnia, niepełnosprawna”.

Powodowie wnieśli o”

„1. zmianę w całości wyroku Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie I Wydział Cywilny z dnia 4.10.2017r. sygn. akt: (...) poprzez orzeczenie, że M. G. (1) oraz małoletniemu M. G. (2) przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego z zasobu mieszkaniowego Gminy L.

2. zwolnienie (...) od ponoszenia kosztów sądowych w całości poprzez zwolnienie mnie od opłaty sądowej od apelacji” (k. 85-86v).

÷

Na rozprawie apelacyjnej strony nie zajęły stanowiska.

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanych jest zasadna, jednak całkowicie z innych przyczyn niż podniesione w jej treści, jako zarzuty apelacyjne.

Przepis art. 378 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

W rozpoznawanej sprawie zaskarżony wyrok podlega uchyleniu w całości, a sprawa przekazaniu Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ponieważ zachodzi nieważność postępowania przed tym Sądem.

Przepis art. 379 pkt 5 k.p.c. stanowi, że nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

W rozpoznawanej sprawie powodowie zostali pozbawieni obrony swoich praw, ponieważ pełnomocnik powodów nie został zawiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej w dniu 25 września 2017 roku i w związku z tym nie uczestniczył w rozprawie apelacyjnej, po przeprowadzeniu której nastąpiło wydanie wyroku oddalającego powództwo, a więc wyroku niekorzystnego dla powodów.

Przepis art. 133 § 1 k.p.c. stanowi, że jeżeli stroną jest osoba fizyczna, doręczenia dokonuje się jej osobiście, a gdy nie ma ona zdolności procesowej – jej przedstawicielowi ustawowemu.

Przepis art. 133 § 3 zd. 1 k.p.c. stanowi, że jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych, doręczenia należy dokonać tym osobom.

Przepis art. 133 § 3 zd. 1 k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do przepisu art. 133 § 1 k.p.c., a w związku z tym wyłącza zastosowanie przepisu art. 133 § 1 k.p.c. w sytuacji, w której ustanowiono pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych.

W rozpoznawanej sprawie odbyło się tylko jedno posiedzenie wyznaczone na rozprawę, a mianowicie posiedzenie w dniu 25 września 2017 roku. W posiedzeniu tym uczestniczyła M. G. (1), natomiast nie brał w nim udziału pełnomocnik obojga powodów będący adwokatem (k. 75-76).

Pełnomocnik powodów zgłosił swój udział w sprawie w piśmie procesowym złożonym do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 16 sierpnia 2017 roku, o godzinie 15.10 (k. 67).

W związku z powyższym pełnomocnik powodów powinien zostać zawiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 25 września 2017 roku.

Wprawdzie w dniu 16 sierpnia 2017 roku przygotowane zostało przez pracownika sekretariatu I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie zawiadomienie o terminie rozprawy dla powódki M. G. (1) (k. 66),

będącej jednocześnie przedstawicielem ustawowym powoda M. G. (2), jednak w rzeczywistości zawiadomienie to wysłane zostało do adresata w dniu 17 sierpnia 2017 roku (k. 103-105), a więc już po tym, kiedy zgłosił swój udział w sprawie pełnomocnik powodów. W takim wypadku zawiadomienie o terminie rozprawy należało doręczyć także pełnomocnikowi powodów, niezależnie od wezwania M. G. (1) do osobistego stawiennictwa (k. 66 w zw. z k. 22).

Niezawiadomienie pełnomocnika powodów o terminie rozprawy w dniu 25 września 2017 roku i w związku z tym nieuczestniczenie w rozprawie tego pełnomocnika spowodowało, że postępowanie w tym zakresie jest dotknięte nieważnością.

Wprawdzie w końcowej części protokołu rozprawy z dnia 25 września 2017 roku znajduje się zapis, że „powódka/przedstawiciel ustawowy małoletniego powoda nie zgłasza dalszych wniosków dowodowych” oraz „wnosi o nieodrączenie rozprawy” (k. 75v), jednak z zapisu tego nie wynika, że powódka ma świadomość tego, że o terminie rozprawy powinien zostać zawiadomiony pełnomocnik powodów oraz nie wynika, że, mimo tej świadomości, wyraża zgodę na rozpoznanie sprawy przez Sąd na rozprawie bez udziału pełnomocnika. Co więcej, można przyjąć, że powódka została wprowadzona nieumyślnie w błąd przez Sąd pierwszej instancji co do braku obowiązku Sądu zawiadamiania jej pełnomocnika o terminie rozprawy. W części wstępnej protokołu rozprawy znajduje się bowiem zapis, z którego wynika, że pełnomocnik powodów nie został zawiadomiony o terminie rozprawy, gdyż „zgłosił się po ostatnim terminie rozprawy”.

W rozpoznawanej sprawie odbyło się tylko jedno posiedzenie wyznaczone na rozprawę, ponieważ pierwotne posiedzenie wyznaczone na dzień 2 sierpnia 2017 roku zostało odwołane w dniu 1 sierpnia 2017 roku i jednocześnie wyznaczono nowy termin rozprawy (k. 66).

Nie ulega zatem wątpliwości, że pełnomocnik powodów powinien zostać zawiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 25 września 2017 roku.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy uchylił w całości zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w części obejmującej rozprawę w dniu 25 września 2017 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie.

W dalszym postępowaniu Sąd Rejonowy przeprowadzi rozprawę, o której należy zawiadomić pełnomocników obu stron, stosownie do przepisu art. 149 § 2 k.p.c.

Po rozpoznaniu sprawy w warunkach ważności postępowania Sąd Rejonowy oceni zasadność żądania pozwu.

Należy przy tym jednoznacznie stwierdzić, że uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania nie stanowi wyrazu merytorycznej oceny powództwa, w szczególności nie oznacza, że powództwo to jest zasadne.

*

Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. pozostawił Sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Elżbieta Żak Dariusz Iskra Katarzyna Makarzec